

Brüssel, 2. juuni 2023
(OR. en)

9935/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0347(COD)

ENV 621
ENER 325
IND 281
TRANS 223
ENT 118
SAN 345
AGRI 297
CODEC 1019

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	14217/23 + ADD 1
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta (uuesti sõnastatud) – Poliitiline mõttevahetus

Pidades silmas nõukogu 20. juuni 2023. aasta istungil (keskkond) toimuvat poliitilist mõttevahetust, edastatakse delegatsioonidele lisas eesistujariigi koostatud taustdokument ja küsimused, mis aitavad arutelu struktureerida.

Alaliste esindajate komiteel palutakse võtta lisas esitatud taustdokument ja küsimused teadmiseks ning edastada need nõukogule poliitiliseks mõttevahetuseks.

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta (uuesti sõnastatud)**– Poliitiline mõttevahetus –**

Puhas õhk on väga tähtis inimeste tervise ja keskkonna säilitamise jaoks. Viimastel aastakümnetel on õhukvaliteet ELis oluliselt paranenud, kuid õhusaaste mõjuga seostatakse endiselt paljusid haiguseid ja ligikaudu 300 000 enneaegset surma aastas ning seetõttu on õhusaaste ELis jätkuvalt peamine keskkonnaga seotud varajase surma põhjus.

Praegused välisõhu kvaliteedi direktiivid¹ on osa puhta õhu poliitikaraamistikust, mis hõlmab ka muid õigusakte, millega kehtestatakse heitenormid peamiste õhusaaste allikate jaoks ja reguleeritakse riiklike heitkoguste vähendamist. Õhusaastet mõjutavad ka muud poliitikameetmed, mis kujundavad transporti, tööstust, energeetikat, põllumajandust ja muid sektoreid.

Euroopa Komisjoni poolt 2019. aastal avaldatud toimivuskontrollis jõuti järeldusele, et õhukvaliteedi direktiivid on olnud osaliselt tulemuslikud õhukvaliteedi parandamisel ja õhukvaliteedi standardite saavutamisel, kuid direktiivide kõiki eesmärke ei ole veel saavutatud.

Järgides komisjoni Euroopa rohelist kokkulepet käsitlevas teatises² võetud kohustust, mida ta kinnitas oma teatises „ELi tegevuskava: „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas““,³ ühendatakse kehtivate õhukvaliteedi direktiivide kavandatud läbivaatamisega need kaks direktiivi üheks ja selle eesmärk on viia ELi õhukvaliteedi standardid paremini kooskõlla Maailma Terviseorganisatsiooni soovitusetega, parandada õigusraamistikku ning tugevdada õhukvaliteedi seiret, modelleerimist ja kavasid.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/107/EÜ arseeni, kaadmiumi, elavhõbeda, nikli ja polütsükliliste aromaatsete süsivesinike sisalduse kohta välisõhus ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiiv 2008/50/EÜ välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta.

² Dok 15051/19 + ADD 1.

³ Dok 8753/21 + ADD 1–3.

Ülevaade tööst nõukogus

Komisjon võttis 26. oktoobril 2022 vastu ettepaneku välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise direktiivi kohta (uuesti sõnastatud)⁴. 18. novembril 2022 esitas komisjon oma ettepaneku ja sellega kaasneva mõjuhinna keskkonna töörühmale. Seejärel tutvustati ettepanekut nõukogule (keskkond) selle 20. detsembri 2022. aasta istungil.

Jaanuarist alates on keskkonna töörühm vaadanud ettepaneku läbi viiel Rootsi eesistumise ajal toimunud koosolekul. Keskkonna töörühm arutas samuti üksikasjalikumalt artikleid 1–11 ning eesistujariik esitas neid artikleid hõlmava esimese kompromissteksti.

Keskkonna töörühmas seni peetud arutelud on olnud positiivsed ja konstruktiivsed ning võimaldanud selgitada ettepaneku mitmeid punkte. Üldiselt suhtuvad paljud delegatsioonid ettepanekusse positiivselt, kuid mõned neist on mures ka ambitsioonikamate õhukvaliteedi standardite ja juhtimisega seotud kulude pärast, samuti ettepaneku muude aspektide, sealhulgas selle seoste pärast muude õhukvaliteeti mõjutavate õigusaktidega ning õiguskaitse kättesaadavust, hüvitamist ja karistusi käsitlevate sätete pärast.

Arutatavad teemad

Selleks et anda suuniseid edasiseks tööks tehnilisel tasandil, kutsub eesistujariik keskkonna nõukogu üles käsitlema oma 20. juuni 2023. aasta istungil täiendavalt järgmisi teemasid.

⁴ Dok 14217/22 + ADD 1–8.

Üldine ambitsioonitase õhusaastega tegelemisel

Ettepaneku keskse osa moodustavad ajakohastatud ja tugevdatud õhukvaliteedi standardid. Tuginedes teadusuuringutele ja uutele teadmistele õhusaaste tervise mõjude kohta ajakohastas Maailma Terviseorganisatsioon 2021. aastal oma õhukvaliteedi suuniseid. Pärast erinevate meetmepakettide hindamist on komisjon teinud ettepaneku õhukvaliteedi standardite kohta, mis hõlmavad 11 aine piirnorme ja osooni sihtväärtust, mis tuleb saavutada 2030. aastaks. Kavandatud piirnormid on kehtestatud tasemetel, mis kujutavad endast „suuremat kooskõla“ Maailma Terviseorganisatsiooni suunistega. Tähtaeg (2030. aasta) on määratud selleks, et tagada piisav üleminekuaeg ja kooskõlastamisaeg asjaomaste poliitikavaldkondadega, näiteks paketi „Eesmärk 55“. Tehakse ettepanek iga viie aasta järel toimuva hindamise kohta, et teha kindlaks, kas kavandatavas direktiivis sätestatud standardid on endiselt asjakohased või tuleb direktiiv läbi vaadata, et tagada kooskõla Maailma Terviseorganisatsiooni suunistega ja pidev edasimineku mürgivaba keskkonna kujunemise suunas 2050. aastaks.

Viimaks esitatud piirnormide kõrval kaalus komisjon veel kahte võimalust: vähem piiravad piirnormid, mis viivad osalise kooskõlastamiseni, või rangemad piirnormid, mille tulemuseks on täielik kooskõla Maailma Terviseorganisatsiooni suunistega. Komisjoni mõjuhindang näitab, et kõigil kolmel variandil oleks märkimisväärne kasu tervisele ja keskkonnale, mis kaaluks üles kulud, kuigi erineval määral. Sellest hoolimata näitavad keskkonna töörühmas peetud arutelud, et mõned delegatsioonid peavad kavandatud piirnormide saavutamise seotud haldus- ja muid kulusid majanduslike piirangute tõttu liiga koormavaks.

Kavandatavate õhukvaliteedi standardite saavutamise olulised tegurid

Lisaks uute õhukvaliteedi standardite kehtestamisele ajakohastatakse ja arendatakse ettepanekuga edasi mitmeid teisi õhukvaliteedi poliitikaraamistiku osi, et suurendada välisõhu kvaliteedi parandamiseks ja õhukvaliteedi standardite saavutamiseks tehtavate jõupingutuste tõhusust. See hõlmab näiteks sätteid, mis käsitlevad järgmist: õhukvaliteedi kavad; õhukvaliteedi standardite rikkumise vältimine või rikkumiste perioodi võimalikult lühiajalisena hoidmine; kuidas ja kus õhukvaliteeti hinnatakse ja seiratakse; liikmesriikidevaheline koostöö piiriülese saaste korral; õhukvaliteedi modelleerimise kasutamine ja avalik teave õhukvaliteedi kohta.

Keskkonna töörühm on neid sätteid üksikasjalikult arutanud, käsitledes samal ajal ka selliseid aspekte nagu liikmesriikidevahelise ühtlustamise vajadus võrreldavuse huvides, ambitsioonikama seire ja hindamisega seotud halduskulud, õhusaaste piiriülesed aspektid, uued sätted õiguskaitse kättesaadavuse ja hüvitiste kohta ning tõhustatud sätted karistuste kohta.

Nagu eespool mainitud, mõjutavad õhusaaste seisundit ka muud poliitikavaldkonnad, mis kujundavad põhitegevusi ja -sektoreid. Erilist huvi pakuvad mitmed praegu läbiräägitavad ettepanekud, sealhulgas näiteks Euro 7 heitenormid maantesõidukitele, raskeveokite CO₂ heite normid ja tööstusheidete direktiivi läbivaatamine. Delegatsioonid on pidanud oluliseks, et need ja muud õhukvaliteeti mõjutavad õigusaktid oleksid sellise eesmärkide tasemega, mis on kooskõlas õhukvaliteedi standarditega, mis kehtestatakse õhukvaliteedi direktiivide praeguse läbivaatamise käigus.

Küsimused ministritele

Selle eelnõuga tehtava edasise töö suunamiseks palutakse ministritel vahetada arvamusi, tuginedes sealjuures järgmistele küsimustele.

1. Kas Teie arvates on kavandatavad õhukvaliteedi standardid ja nende jõustumine alates 2030. aastast välisõhu saaste vähendamiseks piisavalt ambitsioonikad?
2. Millised on Teie arvates kõige olulisemad tegurid õhukvaliteedi standardite ja pikaajalise nullsaaste eesmärgi saavutamisel? Kas neid on kavandatavas direktiivis piisavalt käsitletud?
